

Szeged madártávlathól.

SZEGED, szeptember 18.

III.

Az írás szerint tudvalevőleg nemcsak igével él az ember s ezt az igazságot most odaforbíthatjuk, hogy az ember igével — szellemi táplálékkal — is él. Mivel pedig ez a táplálék valóságos életszükséglet ma, jogos a kíváncsiság, hogy a város mennyiben terjeszti ki reánk gondoskodásának palástját, a szellemi életet illetően.

A kultúrügyek fontosságát hirdeti, hogy ellátásuk gondja külön tanácsnok vállaira nehezedik, föltéve, hogy azt az illető egyáltalán súlyosnak érzi. Ezt azonban Szegeden bajos elképzelni, ahol a tanácsnok ur minden kulturális ténykedése az iskolai gondokban merül ki. Tudjuk, hogy fölülte izgatja őt az egyes iskolák sorsa, a legkomolyabban tudta követelni az iskolák felszabadítását, ami fontos is és némileg kultúra is, de talán mégsem minden és semmiesetre sem annyi, amennyit az ország első városának szellemi intézőjétől tulás nélkül elvárhatnánk.

Évek óta figyeljük: kipattan-e egy szikra a torony alól, amely alkalmas arra, hogy világosságot gyújtson, terem-e ott egyetlen ötlet, amelynek egyórányi komoly lelkiépülést, szellemi gyönyörűséget köszönhetünk. De hiába a hosszú türelem, a kezdeményezés, a szükséges szellemi táplálékok felismerésének szükségé- olyan idegen a berkekben, mint hogyha semmi köze sem volna a kultúrához.

A mult esztendő szinte tálcán kínálta a kedvező alkalmat, hogy a kultúr tanácsos rátermettségét, szélesebb látókörét igazolja. A színházkérdésre gondolunk. Alkalmunk volt annak minden fázisát figyelemmel kísérni és minden elfogultság nélkül elmondhatjuk, hogy soha tehetetlenebb vergődést, szánsalomraméltóbb ötlethetlenséget nem láttunk, mint e kérdésben a kultúra óre részéről. Érdekes: a gazdasági, vagy pénzügyi gondokat viselőkhöz egy új ötlettel lepték meg a tanácsot,

Mindez szomorúan természetes következménye annak, hogy a város kultúr tanácsnoka pedáns, lelkiismeretes, talán kitűnő hivatalnok, de minden koncepció nélkül. Már pedig az aktaintézés művészete édeskevés ahhoz, hogy egy ilyen metropolisz szellemi éhsége ellen sikerrel küzdjön a város. Ahhoz izig-vérig művészembernek kellene a kultúr tanácsnoki székhelyen ülni, aki modernebb, megértőbb szemmel nézné a szellemi mozgalmakat, mint a mai, akinek igyekezeit állandóan és kellemetlenül keresztezi — a hozzá nem értés.

KORZÓ-MOZI

TELEFON: Igazgatóság 455.
Pénztár 11-85.

CSAK EGY NAPIGI!

Vasárnap, szeptember 19-én

Gombaszögi Frida felléptével

TLÁNI,
az elvarázssolt
hercegasszony

Kalandorregény 4 felvonásban.

Szereplők:

Gombaszögi Frida Lukács Pál
Balassa Jenő Tanay Frigyes

Előadások kőznapokon 5, 7 és 9 órakor,
ünneppnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Magyar irodalom a megszállott területen.

SZEGED, szeptember 18.
(Saját tudósítónktól.)

A virágnak megtiltani nem lehet... A megszállott magyar területen is él, virul, sőt pompázik a magyar érzés és gondolat csodavirága: az irodalom, a költészet. Idegen cenzura vigyázza és nyesegeti, de a magyar szó nem hervad, nem sorvad el ott sem, Petőfi és Ady nyelvén tovább írnak az új magyar poéták Váradon, Aradon, kincses Kolozsvár és Temesvár városában, Erdély, a Felvidék, Bánát és Bácska magyar gócpontjain. A költői ihlet és művészi forma csiszolt és töretlen fegyvereivel küzdenek egy szebb jövő álmán merengve, egy jobb hajnalt várva. Előttünk fekszik egy csomó szépirodalmi folyóirat a megszállott területekről, csupa érdekes, színes, gazdag és tehetséges írás, a szemünk szinte könnybe lábad, a szívünk hangosabban dobban, amint olvassuk az „erdélyi költők” új verseit, a megszállott vidékek magyar szinpadai bemutatóiról szóló kritikákat és — ez is természetesen — különböző irodalmi irányzatok harcait, magyaros és huszáros verekedéseket — rímek és rigmusok miatt — mert hiszen politizálni, azt nem lehet, nem szabad a szegény, árva, megszállott magyaroknak.

Nagyvár, amely a modern magyar irodalom ringató bölcsője és kirepítő fészke volt a háború előtt, ma is a legélénkebb kulturális lendületű város, a megszállás alatt. Két szépirodalmi hetilapja is támadt a forradalom után, a Magyar Szó és a Tavasz. Igen csinos, igen nívós lapok, az első Tabéry Géza, a Szegeden is jól ismert belletrista indította, a másikat Zsolt Béla, egy igen tehetséges ifjú költő. A Magyar Szó címlapján egy Balassi-szerű magyar énekes pengette a lantot és — egy ideig diszkrét gyászkerettel jelent meg. Azóta meg is szűnt és a Tavasz lett a Tabéryék otthona is. Ide írnak Nadányi Zoltán, a kolozsvári Berde Mária, Szűcs Dezső, Ady régi cimborája, Ligeti Ernő, Szombati Szabó István református tiszteletes, akit Amerikából hozott vissza a honvágy. Versek, novellák, kritikák jönnek a Tavaszban, amelynek talán legerősebb elbeszélő talentuma egy szegedi származású, szép szöke asszony, Pálffy György Irén, aki szegedi tanyai történeteket ír zamatos magyar nyelven, aranyos humorral, a Tömörkény szellemét varázsolva a váradi szőlődombok alá, a százszínű Körös partjára, ahol Pázmány prédikált és Ady dalolt.

A váradi írók egy idő óta különben hadilábon állanak a kolozsvári — emigráns írókkal, Robozzal és társaival, akik a Tavasz lelkes, fiatal gárdáját — horribile dictu! — azzal vádolják, hogy — népies, magyar, keresztény és nacionalista! Roboz különben Temesváron próbálkozott először — egy Faun című lappal, de onnan csakhamar Kolozsvárra kellett mennie, — ahol szintén nem örvend valami nagy népszerűségnek. A váradi szép és intim Szigligeti-színházban különben több új magyar szerző bemutatója volt az utóbbi időkben. Így nagy sikerrel adták elő Zsolt Béla Forrás című háromfelvonásos drámáját és Marton Manó, Tabéry Géza és mások egyfelvonásosait. A Tavaszban különösen egy, időnként elszakadt költőtől közölnek állandóan verseket: Juhász Gyulától. Két költeményét tavaly nyáron küldötte el és — az idén, áprilisban érkeztek és jelentek meg a Tavaszban. Megható és az

ötvenes évek világára emlékeztető, hogy a Tavasz minden számában, külön oldalon jön egy-egy vers Csokonaitól, Berzsenyitől, Vörösmarttyótól, Petőfitől, Aranytól és — Tompa Mihálytól. Régi versek, gyönyörű versek, drága hazai kincsek, aki magyar olvassa, eszébe jut mult, jelen, jövő — elbűsül, megvilágosodik és — remélni kezd. Aradon Szezon címen indult meg egy irodalmi revü, Temesvárott Szemle néven. Ide Budapestről és a meg nem szállott vidékekről is küldöttek cikkeket neves magyar írók.

... Az egyik megszállott magyar vidék folyóiratában lapozgatunk. Egy rövidke írásra bukkanunk, amelyben ezeket olvassuk: Várnia kell, amíg minden ember karja oly hosszúra nő, hogy hegyeken és határokon keresztül kezét foghat egymással... Igen bizony, várni kell. Tünni és várni. Hinni és remélni. Addig is boldogan és büszkén látjuk, halljuk, érezzük, hogy a mondvascsinált határokon túl él, virul, hódít a magyar érzés és gondolat, szív és lélek színes, drága, remek csodavirága: a magyar ige, a magyar poézis. Várni kissé mit se tesz: mondotta Kemény Zsigmond bujdosó vitéze a nehéz napokban, amelyek a mai zord időkhöz olyan hasonlatosak. Mi várunk...

GRÓF TELEKI PÁL KÜLÜGYI EXPOZÉJA.

A Virradat írja: A jövő hét politikai tekintetben nagy érdekességűnek ígérkezik. Hétfőn nagyatádi Szabó István földmívelésügyi miniszter törvényjavaslatot nyújt be, amelyben felhatalmazást kér a házhelyek számára szükséges földterületek kisajátítására. Kedden vagy szerdán ül össze a nemzetgyűlés külügyi bizottsága, melyen Teleki Pál miniszterelnök, aki ideiglenesen a külügyi tárcát is vezeti, expozétát mond a külügyi helyzetéről. Kívül Andrassy Gyula fog felszólalni ezen a gyűlésen, amelyen arról fog szólni, hogy vajjon elérkezett-e az ideje annak, hogy Magyarország külpolitikája határozott irányt vegyen.

MEGALAKULT A KERESZTÉNYSZOCIALISTA BLOKK.

A M. T. I. jelenti: A Keresztény Egyesülés párt helyiségében: tegnap este megalakult a keresztényszocialista blokk. Haller István nyilatkozta meg az ülést és kifejezte a blokk tervezetének szükségességét. Bejelentette, hogy a keresztényszocialista szervezkedés nemcsak a centrális fekvésű Magyarországon indult meg, hanem Nyugaton is, valamint a Balkánon és Bajorországban is hatalmas lendületet vett a keresztényi gondolat érvényesülése. Ugyancsak most van alakulóban Bulgáriában is a keresztényszocialisták szervezkedése, mely nemzetközi kapcsolatot kíván teremteni az orosz nacionalistákkal és ezáltal hasznára lenni az országnak újra való felépítésében és az integritás megvédésében. Semmi más célja nincs a tömörülésnek, mint összefűzni a keresztényszocialista érzésű elemeket és ezek munkáját beállítani a magyar nép és a magyar nemzet szolgálatába. Steiner Gyula kormánybiztos javaslatot terjesztett elő az országos keresztényszocialista kongresszus egybehívására.

Ki akar olcsó cipőt?

Saját készítésű box és sevrő télcipők 600 és 650 korona, férfi magas cipő 800 korona.
HORVÁTH cipőszőlő
Valéria-tér 10. 88 Bokor-palota.

A népbiztosok pöre.

BUDAPEST, szept. 18. Az Est írja: A népbiztosok bünpörének mai tárgyalásán a bíróság folytatta Ligeti Istvánnak, Haubrich volt parancsör-tisztjének kihallgatását. Ligeti elmondta, hogy Haubrich mindig küzdött Kun Béla és Szamuelli politikája ellen és tud arról, hogy Haubrich kikelt Kun Béla előtt Szamuelli ellen és csirkefogó gazembernek nevezte. A mai napra kitűzött tárgyaláson több tanu nem jelent meg, ennél fogva a bíróság újból visszatért a gyilkossági vád tárgyalására.

Titkos román toborzóiroda Budapesten.

BUDAPEST, szept. 18. A Virradat írja: A rendőrség még hónapokkal ezelőtt megtudta, hogy Budapesten rendszeres toborzás folyik a román hadsereg részére és hogy titkos ügynökök százával szöktetik át a katonasorban levő fiatalembereket a demarkációs vonalon Erdélyben. A megindult nyomozás szálai a Károly-körut 10. sz. alá vezettek, ahol egy Lebovitz Lipót nevű ismert cionista izraelita hivatala van, mely tulajdonképpen nem volt egyéb titkos kivándorlási ügynökségnél. Az irodában Lebovitzon kívül Rappaport nevű volt élelmézési százados, egy Friedmann nevű egykori rabbi és Weisz Böske irodakísasszony voltak alkalmazva. A rendőrség megállapította, hogy Lebovitz tehermentesítés ürve alatt ravasz módon hamis utleveleket szerzett a katonaköteles fiatalembereknek. Lebovitzot és Rappaportot előállították és megindították ellenük az eljárást.

Perujitást kér a Klub-kávéház egyik gyilkosa.

BUDAPEST, szept. 18. A Klub-kávéházi gyilkosság egyik tettese, Rigóczy György felett a honvéd hadosztálybírósa mondott ítéletet és Verebelyi bankigazgató meggyilkolása miatt 12 évi fegyházra ítélte el. Rigóczy György most perujitást folyamodott és kérvényében azt adja elő, hogy a gyilkosságot nem ő követte el, bár azt a nyomozás során és a főtárgyaláson is beismerte. Azt állítja, hogy Verebelyi bankigazgatót az egyik önkéntes szurta agyon. Koronatanuképpen Illy Lászlóra, a Klub-kávéházi gyilkosság egy másik tettesére hivatkozik. A hadosztálybírósa a jövő héten dönt a kérelem felett.

Statisztika a bolsevista-pörökről.

BUDAPEST, szept. 18. A Nap írja: A budapesti ügyészség tavaly augusztus eleje óta összesen 27.278 bolsevik ellen indította meg az eljárást, akik közül 5000 ember volt letartóztatásban. A mai napig 930 embert ítéltek el rövidebb és hosszabb tartamu börtönre és fegyházbüntetésre, ezekből 36 embert kivégeztek, 2 pedig kegyelmet kapott.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGOK MEGVÁLÁSTÁSA.

A M. T. I. jelenti: Pénteken délután 6 órakor Ferdinánd Gyula belügyminiszter elnöklésével és közigazgatási szakemberek bevonásával a belügyminisztériumban értekezlet volt. Ezen a vármegyei törvényhatósági bizottságok megalakításáról szóló törvényjavaslatok előadói tervezetét tárgyalták meg. A tervezet szerint a vármegyei törvényhatósági bizottságok teljesen demokratikus alapon fognak kiépülni, amennyiben a választás a törvényhatóságokban és községekben általános titkos választói jog alapján történik. A belügyminiszter a törvényjavaslatokat a közeli napokban fogja a nemzetgyűlés elé terjeszteni.